

SUDSKA PRAKSA

Đuro Pokrajac*

PRELJUB KAO TEŠKO VRIJEĐANJE

Premda zatjecanje vlastite supruge u ljubavnom činu s drugim muškarcem, u pravilu, izaziva psihičke boli i revolt, odlučno je da nevjera bračnog druga ne podrazumijeva po nekom automatizmu i beziznimno teško vrijeđanje u smislu odredbe čl. 92. KZ-a.

**VSRH, Kzz 10/05 od 16.12.2008.
(Županijski sud u Koprivnici, K-26/03 od 19.12.2003.
Vrhovni sud RH, Kž-143/04 od 28.4.2004.)**

Činjenično stanje

Okrivljenik je 6.11.1995. oko 1,15 sati, sumnjajući da njegova supruga održava intimne odnose s drugim muškarcem, ušao u prostoriju za odmor osoblja mjesne ljekarne u kojoj je njegova supruga dežurala te zatekavši nju i njezina partnera u krevetu bez odjeće, htijući ih usmrtiti, ispalio je iz pištolja prema njima tri hica, slučajno im nanijevši samo tjelesne ozljede, jer nisu pogođeni vitalni dijelovi tijela.

Optužen je da je s namjerom započeo, ali nije dovršio dvije osobe usmrtiti. Pravomoćno je osuđen za dva kaznena djela ubojstva u pokušaju počinjena na mah.

Sudovi su zauzeli stajalište da su oštećenici činom preljuba teško uvrijedili okrivljenika, čime je on doveden u stanje jake razdraženosti u kojemu je počinio djela.

Iz obrazloženja

U presudi Županijskog suda u Koprivnici broj K-26/03 od 9.12.2003., kojom je okrivljenik oglašen krivim za navedena kaznena djela, navodi se da zakonski propis koji regulira bračnu zajednicu propisuje da bračni drugovi jedan drugome moraju biti vjerni, pa kad je okrivljenik zatekao suprugu u činu preljuba, "to je za njega sasvim sigurno teška uvreda ... koja ima značenje ekstremnog do katastrofičnog stresa, što ga je dovelo do stanja jake razdraženosti u koje nije zapao svojom krivnjom, već teško uvredljivim postupanjem oštećenika".

Time se zaključuje da je okrivljenik teškim vrijeđanjem oštećenika bio doveden, bez svoje krivnje, u stanje jake razdraženosti, pa je oglašen krivim za kaznena djela počinjena na mah.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski, u presudi broj Kž-143/04 od 28.4.2004. prihvaća razloge iz presude prvostupanjskog suda i smatra da nevjera bračnog druga predstavlja teško vrijeđanje u onom smislu koji ima u vidu odredba

---

* Đuro Pokrajac, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Bjelovaru, u mirovini

čl. 92. KZ-a pa je prvostupanjski sud osnovano djela okrivljenika kvalificirao kao postupanje na mah.

Protiv citiranih presuda Županijskog suda u Koprivnici i Vrhovnog suda Republike Hrvatske Državno odvjetništvo Republike Hrvatske podnijelo je zahtjev za zaštitu zakonitosti s prijedlogom da se utvrdi da je ovim presudama u korist okrivljenika povrijeđen zakon u odredbi čl. 368. st. 4. Zakona o kaznenom postupku, jer nedostaje bitan element kaznenog djela iz čl. 92. KZ-a, a to je teško vrijeđanje, kao preduvjet postupanja na mah.

Presudom broj Kzz10/05 od 16.12.2008. Vrhovni sud Republike Hrvatske prihvaća zahtjev za zaštitu zakonitosti kao osnovan i utvrđuje da je ovim presudama povrijeđen zakon u korist okrivljenika u odredbi čl. 368. st. 4. ZKP-a.

Iz obrazloženja

Vrhovni sud smatra da pod pojmom teškog vrijeđanja u smislu odredbe čl. 92. KZ-a treba razumjeti intenzivno nanošenje psihičke boli i teške povrede nekog osjećaja koji kod počinitelja izaziva opravdani revolt. Premda zatjecanje vlastite supruge u ljubavnom činu s drugim muškarcem u pravilu izaziva psihičke boli i revolt, odlučno je da nevjera bračnog druga ne podrazumijeva, po nekom automatizmu i beziznimno, teško vrijeđanje. Aktivnosti oštećenika time što su se nalazili u skrovitom prostoru ne znajući da ih okrivljenik prati nisu mogle biti usmjerenje na omalovažavanje okrivljenika. Zbog toga se takva životna situacija ne može smatrati, u kaznenopravnom smislu, teškim vrijeđanjem.

Napomena

Prvostupanjski i drugostupanjski sud činjenicu preljuba oštećenika podvode pod pojam teškog vrijeđanja, smatrajući da je preljub, zbog zakonske obveze iz čl. 9. Obiteljskog zakona na vjernost bračnih drugova, po objektivnom kriteriju teško vrijeđanje, a subjektivni odnos oštećenika, njihova volja i htjenje, bez pravnog su značenja.

Vjernost u braku znači povjerenje i znatno je složenija od spolne vjernosti. Zakon, nalažući vjernost bračnim drugovima, polazi od postavke da je za stabilnost veze u braku potrebno obostrano povjerenje, što je preduvjet za bliske odnose između dvoje ljudi, jer oni dovode do toga da se može računati na partnera i od njega očekivati ono što brak nosi sa sobom.

Seksualna vjernost može utjecati na odnose povjerenja i nije nebitna, ali ona ne čini bit vjernosti, pa preljub ne znači uvijek povredu zakonske odredbe o dužnosti na vjernost.

Napad, zlostavljanje i teško vrijeđanje, kao preduvjeti za postojanje kaznenog djela počinjenog na mah, radnje su čovjeka, ponašanja koja su sa stajališta pravnog poretka nedopuštena i koja objektivno moraju sadržavati nepravo, bit kojeg određuju povrede ili ugrožavanje nekog dobra, pa kad je riječ o uzroku koji dovodi počinitelja kaznenog djela u stanje razdraženosti, treba poći od ocjene tog uzroka kao neprava.

Stajalište da je preljub bračnog druga teško vrijeđanje, zbog zakonske dužnosti na vjernost, zadire u pitanje slobode čovjeka kao najviše vrijednosti ustavnog poretka.

Ta sloboda prije svega znači mogućnost autonomije ličnosti i njezina samoodređenja. Ljudska bit sastoji se u tome da je čovjek autonomno biće, pa je autonomija ličnosti osnova za svako pravo osobe, ne samo pozitivirano nego i ono prirodno. Mora postojati minimum područja osobne slobode koje ni u kojem slučaju ne može biti povrijeđeno te granica između

područja osobnog života i onog u kojemu vrijedi javni autoritet, pa se pravo koje pripada osobi zato što je čovjek ne može izgubiti.

Emotivni život prirodni je dio čovjekove osobnosti, spada u područje osobne slobode i njegove autonomnosti koja mu daje pravo da sam određuje svoje opredjeljenje za ljubav i subjekt te ljubavi.

Ako je čin koji se poduzima rezultat slobode čovjeka, sam po sebi ne može biti vrijeđanje drugoga, osim ako se poduzima na način da dovodi do napada na dostojanstvo čovjeka.

Obiteljski zakon, odredbom o vjernosti bračnih drugova, zbog njezine biti, ne derogira postojanje osnovnog prava osobe na opredjeljenje i ljubavni čin bračnog druga s drugom osobom, koji, sam po sebi, ne može biti nepravo u smislu teškog vrijeđanja. Sud stoga ne može uzimati u obzir kod suđenja vrijednosti koje ograničavaju slobodu čovjeka ako na to nije izričito ovlašten pravnim propisom. Odredbe Obiteljskog zakona takvu ovlast ne daju, pa stajališta koja su zauzeta u presudama prvostupanjskog i drugostupanjskog suda nisu na tragu nedodirljivosti prirodnih prava čovjeka i njegove slobode.

Pod vrijeđanjem općenito se uzima povređivanje časti i ugleda. Manifestacije onoga tko to čini i nanosi uvrede moraju biti takve da iz njih proizlazi volja da se drugoga vrijeđa i, k tome, da su takve naravi da po objektivnom kriteriju izražavaju umanjene i negiranje bitnih vrijednosti koje čine čast i dostojanstvo čovjeka. Sama radnja i kod tih pravnih kategorija ne sadržava u sebi elemente za određivanje neprava.

Stoga Vrhovni sud Republike Hrvatske opravdano, u postupku ocjene zakonitosti presuda, utvrđuje da je za ocjenu je li riječ ili nije o vrijeđanju potrebno ocijeniti i subjektivni odnos oštećenika, koji u konkretnom slučaju nije bio usmjeren na omalovažavanje okrivljenika. Izostavljanjem od strane prvostupanjskog i drugostupanjskog suda subjektivnog elementa pri utvrđivanju pojma vrijeđanja oduzima se tom pravnom institutu njegova bitna komponenta, a to nije u skladu s osnovnim postavkama kaznenog prava.

Zauzimajući iznesena stajališta o teškom vrijeđanju kao objektivnoj kategoriji utemeljenoj na zakonskoj odredbi Obiteljskog zakona kao elementu kaznenog djela, prvostupanjski i drugostupanjski sud svojim su presudama doveli do povrede Kaznenog zakona primjenjujući normu koja se ne može primijeniti.

